

ORGANISERING AV TILRETTELEGGELSE AV STØTTE TIL INKLUDERENDE OPPLÆRING

POLICY BRIEF

Politisk kontekst

I tråd med artikkel 24 i [FNs konvensjon om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne](#) (UNCRPD), er det økende aksept blant alle landene om at inkluderende opplæring gir de beste opplæringsmuligheter for elever med nedsatt funksjonsevne.

Artikkel 26 i [EUs charter om grunnleggende rettigheter](#) fastsetter en prinsipiell retningslinje for EUs rettslige og politiske tiltak for å støtte full inkludering av barn med funksjonshemninger. Dette avspeiles i [EUs strategi for funksjonshemmede 2010–2020](#) som tydelig støtter inkludering av barn med funksjonshemninger i ordinær opplæring. Gjennom [EUs program for opplæring og utdanning 2020](#), er EU forpliktet til å støtte medlemslandenes innsats for å fjerne juridiske og organisasjonsmessige hindringer for personer med funksjonshemninger som skal inn i de generelle systemene for opplæring og livslange læring, og for å sikre dem inkluderende opplæring og tilpasset utdanning på alle utdannelsesnivåer.

Men omfanget av tilnæringsmåter som brukes for å «operasjonalisere» inkluderende opplæring er veldig varierende, og prosjektet Organisering av tilretteleggelse gir konkrete eksempler på hvordan landene kan innføre en tilnæringsmåte basert på rettigheter. Dette krever en ny tilnæringsmåte for å organisere tilretteleggelse for individuell støtte (ofte basert på medisinsk diagnose), vurdere organiseringen av systemene for å støtte ordinære skoler så de kan møte behovene og oppfylle rettighetene til alle elever. Slik det er nå, er det også behov for kostnadseffektive måter å styre ressursene på samtidig som kvaliteten opprettholdes.

Funn fra prosjektet

Medlemslandene i EA satte i gang det treårige prosjektet Organisering av tilretteleggelse for å få svar på følgende nøkkelspørsmål: hvordan er systemene for tilretteleggelse organisert for å møte behovene til elever som vurderes å ha funksjonshemninger i henhold til UNCRPD i inkluderende miljø i den obligatoriske skolesektoren?

Forskningsprosjektet, besøk på steder og deltakelse på seminarer resulterte i følgende punkter, som ble vurdert som nødvendige for utviklingen av inkluderende praksis og organisering av effektiv støtte:

- Konseptuell tydelighet angående inkluderende opplæring.
- Lovgivning, politikk og retningslinjer som godkjenner samspillet mellom UNCRPD og [FNs konvensjon om barnets rettigheter](#) (UNCRC) i å prioritere rettighetene til barn med funksjonshemninger, og sørge for konsekvent politikk og praksis på alle nivåene av systemet.
- Et systemisk synspunkt for å utvikle den «inkluderende evnen» til utdanningssystemet som helhet, og som oppfordrer til sterke bånd, samarbeid og støtte mellom og innenfor alle nivåer (dvs. mellom nasjonale og lokale politikere, utdannings- og skoleledere, lærere, andre fagpersoner, elever og familier).
- Inkluderende ansvarlighet som omfatter alle aktører, inkludert elever, og som informerer politiske beslutningstakere for å sikre full deltakelse og oppnåelse for alle elever, men spesielt for de mest sårbare som kan ligge under gjennomsnittet.
- Sterkt og samlet lederskap for å håndtere endring på en effektiv måte.
- Lærerutdanning og kontinuerlig faglig utvikling for inkludering for å sikre at lærerne utvikler positive holdninger og tar ansvar for alle elever.
- En klar rolle for spesialiserte omgivelser til å utvikle seg som ressursentre for å øke evnen til ordinære skoler og sikre kvalitetsmidler og godt kvalifisert faglig støtte for elever med funksjonshemninger.
- Skolens organisering, læremetoder, læreplan og vurdering skal støtte likeverdige læringsmuligheter for alle.
- Effektiv bruk av ressursene gjennom kollegialitet og samarbeid, utvikling av fleksibel sammenhengende støtte, fremfor tildeling av midler til bestemte grupper.

Disse områdene er omtalt i forskningslitteraturen og i nyere EA-arbeid, som for eksempel [Nøkkelpinsipper for å fremme kvalitet i inkluderende opplæring](#) (2011), samt i prosjektaktiviteter til Organisering av tilretteleggelse.

Anbefalinger

Følgende anbefalinger er basert på prosjektets viktigste resultater og er ment for beslutningstakere. Formålet er å forbedre støttesystemene for alle elever, spesielt de med funksjonshemninger i ordinære skoler.

Barns rettigheter og deltakelse

Politikerne bør:

- Gå gjennom nasjonal lovgivning og utdanningspolitikk for å sikre at de er i overensstemmelse med og aktivt støtter prinsippene til både UNCRC og UNCPRD og fastsetter rettigheten til alle elever om full deltakelse i skole med egen lokale sammenligningsgruppe. Dette vil spesielt omfatte:
 - rettighet til opplæring og inkludering,
 - ikke-diskriminering på bakgrunn av funksjonshemninger,
 - barns rett til å uttale seg,
 - tilgang til støtte.

Konseptuell klarhet og sammenheng

Politikerne bør:

- Klargjøre begrepet inkludering på tvers av og mellom nivåene i systemet, som en agenda som øker kvaliteten og likheten mellom alle elever, ved å ta opp de sårbare gruppenes underlying, inkludert barn med funksjonshemninger. Alle beslutningstakere må ta ansvar for **alle** elever.
- Vurdere sammenhengen mellom systemnivå (dvs. mellom nasjonale/lokale politikere, lokale utdannings-/skoleledere, lærere, andre fagpersoner og deres familier) og forbedre dem gjennom samarbeid og sammenhengende partnerskap mellom departementer og lokale tjenester. Slike tiltak bør utvide perspektiver, øke gjensidig forståelse og bygge den «inkluderende evnen» av utdanningssystemet som helhet.
- Gi skolene incentiver til å kunne omfatte alle elevene fra lokalsamfunnet og sikre at metoder for vurdering, inspeksjoner og andre ansvarlige tiltak støtter inkluderende praksis og bidrar til ytterligere forbedring av tilbudet for alle elever.

Sammenhengende støtte

Politikerne bør:

- Utvikle en «sammenhengende støtte» for lærere, støttepersonell, og spesielt for skoleledere, gjennom bruk av forskning, nettverk og lenker til universiteter og institusjoner for vanlig lærerutdanning, for å kunne bidra til utviklingsmuligheter for alle grupper som livslange elever.

- Utvikle spesialskoler til en ressurs for å øke evnen til ordinære skoler og forbedre støtte til elever. Det er behov for å opprettholde og deretter utvikle den spesielle kunnskapen og evnen til personellet ved ressursentre slik at de blir i stand til å støtte skoleansatte (f.eks. gjennom rådgivning og samarbeid), samt sørge for et spesialisert nettverk som vil forbedre støtte for elever, som f.eks. de med sjeldne funksjonshemminger.
- Utvikle mer tilgjengelige læreplaner og vurderingsrammer og sørge for høyere fleksibilitet i pedagogikk, skolens organisering og ressursfordeling, så skolene kan virke som innovative måter å utvikle sammenhengende støtte for lærere, istedenfor å plassere dem i et allerede eksisterende system.

Du finner mer informasjon om Organisering av tilretteleggelse av støtte til inkluderende opplæring på nettsidene: <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

NO

<http://www.european-agency.org/disclaimer>